

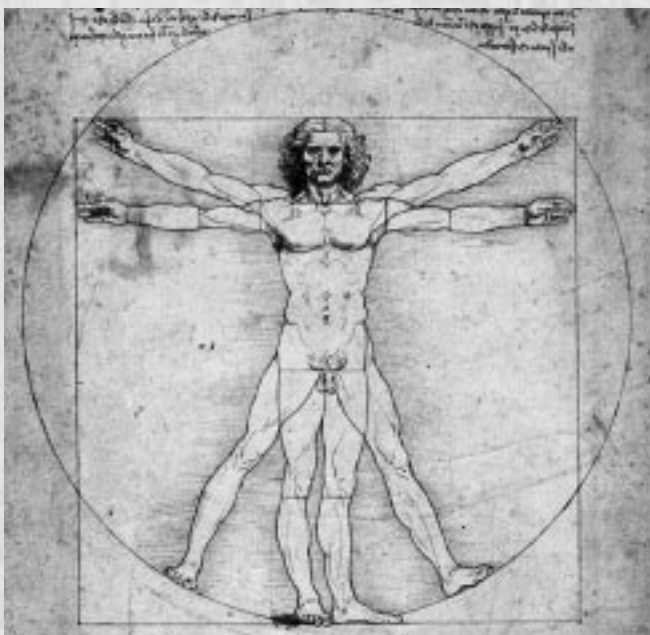
Συμβολε i ζνακι Symbole i znaki

Symbol – najbardziej ogólnie jest to zastąpienie jednego pojęcia innym, krótszym, bardziej wyrazistym lub najlepiej oddającym jego naturę, albo mniej abstrakcyjnym. Jest to znak odnoszący się do innego systemu znaczeń, niż do tego do którego bezpośrednio się odnosi. Przykładowo symbol lwa oznacza nie tylko dany gatunek zwierzęcia, lecz często także siłę lub władzę. Symbole są pewnymi znakami umownymi, które w różnych kulturach mogą mieć różne znaczenia.

Znaczenia szczególne to między innymi:

- litery to symbole głosek
- medal to symbol osiągniętego zwycięstwa
- symbolami władzy królewskiej w tradycji europejskiej są jabłko, berło, korona, włócznia
- liczby są symbolami ilości, ale wielu z przypisuje się dodatkowe znaczenie - symbolika liczb

Greckie słowo *συμβολον*, *sýmbolon* oznaczało niewielki, rozłamany na pół podczas zawierania umowy przedmiot z gliny, kości, drewna lub metalu, jak np. tabliczka lub pierścień. Połówki stanowiły znak rozpoznawczy dla dwóch osób, które łączyła jakaś więź – przyjaźń, pokrewieństwo, interesy, obowiązki, uczucia. Czasownik *συμβαλλω* *symbállō* oznaczał „zbieram” lub „porównuję, składam, łączę”.

Symbolizm – kierunek poetycki i w sztukach plastycznych, powstały we Francji i Belgii w drugiej połowie XIX wieku, jako reakcja na naturalizm.

W poezji symboliści dążyli do wywołania nastroju nie poprzez efekty malarskie, jak parnasiści, ale poprzez rytm i muzykę wiersza.

Po raz pierwszy nazwa symbolizm pojawiła się w 1886 r. w tytule manifestu programowego młodych poetów francuskich. Opublikował go w 1886 roku paryski dziennik *Le Figaro*. Tytuł manifestu: *Le Symbolisme*. Nazwa bardzo szybko rozpowszechniła się w całej Europie. Z Francji do Belgii, Niemiec, Skandynawii oraz Polski. Gorącym zwolennikiem symbolizmu w Polsce był Zenon Przesmycki („Miriam”).

Semantyka (gr. *σημαντικοζ*, *semantikós*, istotne znaczenie, od *sema*, znak) to dyscyplina badająca relacje pomiędzy znakami a przedmiotami, do których się one odnoszą. Semantyka zajmuje się badaniem znaczenia słów, czyli interpretacją znaków oraz interpretacją zdań i wyrażeń języka. **Semantyka logiczna** (nazywana też czasem teorią modeli) bada języki sztuczne, gdzie badany język, zwany językiem przedmiotowym, jest interpretowany za pomocą metajęzyka.

Semantykę nazywa się **teorią znaczenia** lub **teorią oznaczania** (Quine) zależnie od określenia pojęcia znaczenia.

Semantyka jest działem lingwistyki, który definiowany jest tradycyjnie jako dziedzina zajmująca się znaczeniem (części) słów, zwrotów, zdań i tekstów. Semantyka może być uprawiana zarówno z punktu widzenia teoretycznego, jak i empirycznego (na przykład psycholingwistycznego).

W informatyce semantyka języka programowania określa zachowanie składowych systemu w zależności od jednostek programowych danego języka.

Wyróżnianych jest kilka metod określania semantyki języka programowania:

- semantyka aksjomatyczna, polegająca na opisie języka za pomocą zespołu aksjomatów i reguł wnioskowania;
- semantyka denotacyjna, przypisująca za pomocą funkcji waluacji elementom języka znaczenie (denotację);
- semantyka operacyjna, opisująca jak poprawny program jest interpretowany jako sekwencja kroków pewnej abstrakcyjnej maszyny (interpretera).

Wiele formalnych metod stosowanych w semantyce ma swój początek w technikach stosowanych w logice, z których najbardziej wpływowe są idee Alferda Tarskiego w teorii modeli i w jego semantycznej teorii prawdy.

Numerologia to wróżenie z liczb, opierające się na przekonaniu, że numer przyporządkowany danemu obiektowi (numer domu, samochodu, telefonu, zakodowane pod postacią liczby imię, itp.) ma związek z jego losem. Numerologia uważana jest przez naukowców za pseudonaukę, nie mającą żadnych racjonalnych, ani eksperymentalnych podstaw.

Przedmiotem numerologii są nie tylko liczby, lecz również nazwy własne, które zamienia się liczby poprzez ponumerowanie liter alfabetu, a następnie ich su-

mowanie. Numerologom nie przeszkadza to, że przyporządkowanie liczb literom jest całkowicie arbitralne. Co więcej ten sam wyraz zapisany w różnych językach lub alfabetach może dawać inny magiczny numer.

Według numerologów nic nie dzieje się przypadkowo, ani to, że ktoś urodził się w jakimś kraju, ani, że posiada takie a nie inne imiona i nazwiska, datę urodzenia itp. Według numerologii dusza człowieka wstępuje w ciało po to aby się doskonalić. W ziemskim życiu każdy z nas przeżywa jakieś lekcje (czasem nawet dosyć drastyczne doświadczenia) z których płynie nauka. Numerologia pozwala właśnie poznać to – jakie lekcje nas czekają, a jakie mamy już za sobą.

Podstawową procedurą numerologii jest sumowanie cyfr danej liczby.

Np. aby ocenić, co przyniesie dany rok – sumuje się liczby daty urodzenia aż do uzyskania jednej liczby: - np. osoba urodzona 21-08-1979r.: $2+1 + 8 + 1+9+7+9 = 37$ $3 + 7 = 10$ $1+0= 1$ (taka osoba jest numerologiczną jedyneką)

Następnie sumuje się liczby zawarte w danym roku – np. 2006 = $2+0+0+6 = 8$ Zatem rok 2006 dla numerologicznej jedynek ma wibrację: $1 + 8$ (wibracja daty urodzenia plus wibracja roku)= 9

Czyli rokowi temu odpowiada liczba 9.

Innym sposobem jest sumowanie cyfr przypisanych literom imienia i nazwiska. Większość znawców jeszcze oddziela imię od nazwiska, albo samogłoski od spółgłosek.

- Literom A, Ą, J, S, Ś jest przypisana cyfra 1.
- Literom B, K, T jest przypisana cyfra 2.
- Literom C, Ć, L, Ł, U jest przypisana cyfra 3.
- Literom D, M, V jest przypisana cyfra 4.
- Literom E, Ę, N, Ń, W jest przypisana cyfra 5.
- Literom F, O, Ó, X jest przypisana cyfra 6.
- Literom G, P, Y jest przypisana cyfra 7.
- Literom H, Q, Z, Ż, Ź jest przypisana cyfra 8.
- Literom I, R jest przypisana cyfra 9.

Symbole religijne – symbole (archetypy, inscenizacje, gesty, dzieła sztuki, zjawiska naturalne ludzie lub rzeczy) stanowiące część kultu religijnego. Symbole używane lub jednoznacznie kojarzone z danym systemem wyznaniowym, którym niejednokrotnie przypisywane jest dodatkowe znaczenie mistyczne lub magiczne. Symbolem religijnym może stać się dowolne dające się doświadczyć zjawisko, któremu wiara nadaje nadnaturalne znaczenie. Symbol religijny często stanowi sakrum, a pewne zachowania w jego obecności są objęte tabu.

Dla osoby niewierzącej, która nie zna kontekstu danego symbolu, jego znaczenie dla wyznawców jest

System wyznaniowy lub filozofia – Nazwa i wizerunek symbolu

Ayyavali	
– Kwiat Lotosu	
Buddyzm	
– Koło Dharmy	
Chińska filozofia i mistyka Yin-yang	
– Yin i yang (Taiji)	
Chrześcijaństwo	
– Ichthys (ryba)	
	
– Krzyż (łaciński)	
	
– Krzyż prawosławny	
Dżinizm	
– Swastyka	
Hinduizm	
– Omkar (Aum)	
Islam (w rzeczywistości symbol Kalifatu)	
– Półksiężyc	
Judaizm	
– Gwiazda Dawida	
Religie pierwotne, etniczne, rodzimowiercze i neopogańskie	
– Krzyż słoneczny	
	
– Młot Thora	
	
– Ręce Boga	
Shint?	
– Torii	
Sikhizm	
– Khanda	

całkowicie niezrozumiałe i zaskakujące, co może prowadzić do konfliktów. Symbol religijny święty dla jednych osób, może innym wydawać się bez znaczenia. Obcy przybysz może przypadkiem naruszyć związane z nim tabu i w ten sposób narazić się na gniew wiernych, którzy sądzą, że w ten sposób obraził ich bóstwo. W innym przypadku ktoś może celowo „zbezczęścić” symbol własnej religii, aby wyrazić swoją niechęć wobec wiary, którą odrzucił.

W największych religiach świata pewne symbole zostały podniesione do znacznie wyższej rangi niż inne. Publiczne eksponowanie odpowiednich znaków lub wykonywanie określonych gestów jest obowiązkiem każdego wyznawcy a w ten sposób budowana jest tożsamość grupowa, która może zostać zachowana, nawet w przypadku emigracji wiernych do społeczeństwa wyznającego inną religię. Symbol religijny może pozwolić na uzyskanie pomocy od innych osób uważających go za święty. W zatimizowanym społeczeństwie podkreślenie w ten sposób swojej przynależności grupowej bardzo zwraca uwagę na zachowania niezgodne z zakazami religijnymi.

Forma symboli religijnych wywodzi się od rytuałów plemiennych obecnych w kulturze ludzkiej od tysięcy lat. Do naszych czasów przetrwało wiele posążków, ozdób oraz malowideł, które w prehistorii stały się pierwszymi trwałymi symbolami religii. Obserwacja pierwotnych kultur wskazuje, że taką rolę mogły pełnić również specjalne gesty, śpiewy lub słowa. Posługiwanie się tymi samymi symbolami religijnymi stało się wyznacznikiem wspólnej przynależności grupowej. Obcy nie znający ich nadnaturalnego znaczenia, był w takim kontekście postrzegany jako wróg, którego należy nawrócić. W niektórych religiach symbole stały się kluczowe dla prowadzenia wojen religijnych. Nierzadko wojownicy szli do boju ze znakami swojej wiary wymalowanymi na ciałach lub na strojach.

Rozwój współczesnych religii doprowadził do powstania materialnych symboli wiary eksponowanych publicznie w celu podkreślenia przynależności do danej religii. W toku historii podlegały one uproszczeniom tak, aby łatwo dało się je rozpowszechniać. W efekcie prawie każda współczesna religia posługuje się jakimś przedmiotem, który stanowi widoczne oznaczenie świętyń, a często bywa także noszony przez wiernych. W niektórych wyznaniach taką rolę pełni specjalny element ubioru noszony w miejscach publicznych.

Laickie państwa europejskie obniżyły rangę symboli religijnych, które przestały pełnić rolę wspólnego wyznacznika danej społeczności. W części zostały zastąpione symbolami narodowymi. W demokratycznych społeczeństwach wprowadzono zasadę tolerancji religijnej oznaczająca konieczność poszanowania

symboli danej wiary nawet, jeżeli się jej nie wyznaje. We współczesnym świecie sakrum otaczające symbole religijne zderza się z zasadą wolności słowa oraz artystycznej ekspresji.

Archetyp (z gr. *arche* – początek) – w psychologii pierwotne wyobrażenie i wzorzec zachowania, obejmujący także sferę myślową i niosący ze sobą znaczny ładunek emocjonalny, którego źródłem są utrwalone w psychice zapisy powtarzające się przez wiele pokoleń doświadczeń. Jest odbiciem instynktownych reakcji na określone sytuacje. Wraz z wzorcami zachowań popędowych (instynktami) archetypy mają stanowić strukturalne składniki nieświadomości zbiorowej, jej zasadniczą treść.

Pojęcie *archetypu* i *nieświadomości zbiorowej* wprowadził twórca psychologii analitycznej C.G. Jung.

Zdaniem Junga nieświadomość zbiorowa zawiera wiele różnorodnych archetypów, np.: archetyp narodzin, odrodzenia śmierci, mocy, jedności, archetyp bohatera, dziecka, Boga, demona, zwierzęcia, archetyp wody (symbol maternalny; uzależnienia), drzewa (symbol osobowości, nieświadomości), ognia (wypalenie, oczyszczenie) etc., lecz liczba ich jest ograniczona.

W literaturze najczęściej opisywane są następujące archetypy:

- **Cienia** – uosobienie zwierzęcej strony natury człowieka; jest odpowiedzialny za pojawienia się w świadomości człowieka i w jego zachowaniu treści nieakceptowanych społecznie;
- **Animy/Animusa** – kobiecy aspekt osobowości mężczyzny/męski aspekt osobowości kobiety; funkcjonują jako zbiorowe wyobrażenie kobiety lub mężczyzny, przyczyniając się (m.in.) do zrozumienia osób płci przeciwnej;
- **Wielkiej Matki** – symbol natury, zwłaszcza w jej namacalnym, rzeczowym aspekcie, uosobienie matki, bogini-żywicielki, macierzyństwa, nieśmiertelności, jedności życia i śmierci;
- **Starego Mędrca** – symbol pierwiastka duchowego, mądrości kultury, uosobienie mędrca, wewnętrznego, duchowego przewodnika;
- **Jaźni** – obraz pełni i doskonałości człowieka; archetyp jaźni stanowi cel działań ludzkich, motywuje człowieka do dążenia ku pełni i jedności; często jest wiązany z obrazem mandali (krzyża, czwórca, koła) i doświadczeniami religijnymi i mistycznymi;

postacie takie jak Jezus Chrystus czy Budda stanowiłyby tu przykład rozwiniętych wyobrażeń tego archetypu.

– **Niewinny i Sierota**

– **Męczennik i Wojownik**

– **Wędrowiec i Mag**

Struktura każdego archetypu jest bipolarna - posiada on swoją konstruktywną i destruktywną stronę, zawiera całe potencjalne bogactwo dziedziny, której dotyczy. Archetypy przejawiają się w postaci symboli - ich treść zawsze wyraża się metaforycznie, nie dając się w pełni zwerbalizować. Symbole te możemy wychwytać w mitach, snach, wizjach.

Koncepcja *nieświadomości zbiorowej* nie znalazła potwierdzenia naukowego, choć ma interesującą kontynuację w postaci równie niepotwierdzonej, lecz wykraczającej poza psychologię koncepcji pól morfogenetycznych Sheldrake'a.

Znak jest to obserwowalny (postrzegalny) układ rzeczy czy zjawisk spowodowany przez kogoś (nadawcę) ze względu na to, że istnieją zwyczajowo ukształtowane określone reguły nakazujące wiązać z danym układem rzeczy lub zjawisk myśli określonego typu, oraz na to, że nadawca znaku postanowił wywołać tę myśl u odbiorcy znaku.

Np. dym może być znakiem w komunikacji Indian. Znaki dzieli się na:

- **Ikoniczne** – które przypominają to co oznaczają, należą do nich np: mapy, znaki informacyjne, ikony stosowane w komputerach. Znaki ikonicznie nie muszą być obrazami, mogą też mieć formę dźwiękową – np: słowa dźwiękonaśladowcze.
- **Arbitralne** zwane też **konwencjonalnymi** – które w niczym nie przypominają tego, co oznaczają, np. większość słów w języku polskim, symbole liczb w matematyce, itp. Aby wiedzieć co one znaczą trzeba znać konwencję, czyli sposób w jaki przypisuje się im znaczenie.

Znakiem w języku (**znakiem językowym**) nazywamy wszystko w języku, co posiada swoje znaczenie – wszystkie jednostki języka mające nierozdzielny związek pomiędzy swoją formą oznaczającą a treścią oznaczaną. Związek ten jest związkiem umownym wynikającym z konwencji społecznej. Nie jest to związek naturalny – jedynie w przypadku nielicznych wyrazów możemy mówić o pewnej motywacji formy (zob. np. onomatopeja). Najmniejszym znakiem językowym jest morfem, największym – cały tekst.